

Speech Griffier van de Eerste Kamer, Geert Jan Hamilton, bij de themabijeenkomst EU-voorzitterschap 2016 in de Oude Zaal van de Tweede Kamer voor medewerkers van de Eerste en Tweede Kamer van de Staten-Generaal op 26 november 2015

Goedemiddag allemaal, en van harte welkom bij de themalunch in het kader van de parlementaire dimensie van het EU-voorzitterschap. Het komt niet vaak voor dat we een gezamenlijke lunchbijeenkomst hebben van medewerkers van de Tweede en Eerste Kamer, maar we staan aan de vooravond van een groot project: het Nederlandse voorzitterschap van de Europese Unie

Het wordt alweer de twaalfde keer dat ons land het voorzitterschap van de Europese Gemeenschap(pen)/Europese Unie bekleedt. Nederland vervulde deze functie voor het laatst in 2004. Nederland is een van de founding fathers van de Europese Unie, dus de eerste periode na 1957 was Nederland om de drie jaar voorzitter. Met de groei van het aantal leden werden de intervallen groter. Met 28 lidstaten komt Nederland nog maar eens in de 14 jaar aan bod.

De drie laatste Nederlandse voorzitterschappen zijn alle drie markant geweest. Het voorzitterschap in 1991 stond in het teken van de aanloop naar het Verdrag van Maastricht dat in 1992 tot stand kwam. In 1997 was er de aanloop naar het Verdrag van Amsterdam. In 2004 was het aantal lidstaten net uitgebreid van 15 naar 25, dus namen voor het eerst 25 lidstaten aan de vergaderingen deel.

Wat deze editie voor het Nederlandse parlement bijzonder maakt, is dat die de meest uitgebreide parlementaire dimensie krijgt van enig Nederlands voorzitterschap tot dusver. Het is het eerste Nederlandse voorzitterschap na het Verdrag van Lissabon uit 2009. Dat Verdrag heeft de rol van de nationale parlementen in de Europese besluitvorming enorm versterkt en daarmee ook de noodzaak van onderlinge afstemming en contacten tussen de nationale parlementen.

Het is voor het Nederlandse parlement, onze beide Kamers, een geweldige uitdaging aan de parlementaire dimensie van het Nederlandse voorzitterschap op innovatieve en creatieve wijze vorm en inhoud te geven

En die uitdaging is er temeer, omdat het voorzitterschap ongetwijfeld getekend zal worden door de grote spanningen waaraan Europa op dit moment blootstaat. Terreuraanslagen, terreurdreigingen, oorlogen in de nabije

omgeving, vluchtelingenstromen, migrantenstromen, spanningen tussen Rusland en de omliggende landen, en met de Europese Unie. Ontwikkelingen in een omvang die zich zo een half jaar geleden nog niet lieten aanzien. Deze ontwikkelingen zullen ongetwijfeld invloed op het voorzitterschap hebben.

Wat impliceert het voorzitterschap van de Europese Unie? In feite is het een institutionele taak die beurtelings op alle lidstaten komt te rusten. Het gaat om het voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie.

In deze instelling van de Europese Unie (kortweg 'de Raad van Ministers' of nog korter 'de Raad' genoemd) zijn de regeringen van de 28 lidstaten van de EU vertegenwoordigd. De Raad oefent samen met het Europees Parlement de wetgevings- en begrotingstaak uit. Dit houdt in dat de Raad zijn goedkeuring moet geven aan elk wetsvoorstel van de Europese Commissie en aan elke voorgestelde EU-begroting. Nationale regeringen kunnen dus via de Raad invloed uitoefenen in de EU. De Raad neemt ook beslissingen over het buitenlands- en veiligheidsbeleid.

De Raad vergadert in wisselende samenstelling, afhankelijk van het beleidsterrein waarover gesproken wordt. Zo zullen bijvoorbeeld, als het over landbouw gaat, de 28 ministers voor Landbouw aan de vergadering deelnemen en spreken we van de Landbouwraad. Voor economische en financiële onderwerpen kennen we de Ecofin-Raad, voor het milieu de Milieuraad enzovoort.

Ondanks de variatie in samenstelling en benaming van de diverse raden gaat het steeds om één en dezelfde Raad als instelling: alle besluiten zijn besluiten van de Raad van de Europese Unie.

Naast deze Raden kent de Europese Unie ook nog de Europese Raad bestaande uit de staatshoofden en regeringsleiders. Deze Europese Raad heeft geen wetgevende taak, maar stelt de algemene politieke beleidslijnen van de Europese Unie vast. Die Raad heeft tegenwoordig een vaste voorzitter. Dat was Herman van Rompuy en dat is sinds medio vorig jaar de Pool Donald Tusk

De Nederlandse regering heeft ervoor gekozen de bijeenkomsten die onder haar leiding in Nederland plaatsvinden in Amsterdam te organiseren. De formele vergaderingen van de Europese ministers vinden plaats in Brussel en Luxemburg. Maar Nederland zal ook verschillende (informele) bijeenkomsten in eigen land organiseren. Het Scheepvaartmuseum in Amsterdam wordt de

locatie voor ministeriële bijeenkomsten. Op het Marineterrein vinden de ambtelijke vergaderingen plaats. Scheepvaartmuseum en Marineterrein zijn een half jaar omgevormd tot Europaterrein. Logistiek is daar veel voor te zeggen. Ik herinner me nog dat in 2004 de ministeries elkaar aftroefden om de mooiste locatie te bemachtigen voor hun vergaderingen, zoals hotel Huis ter Duin in Noordwijk en het Kurhaus. Van die concurrentie ging een prijsopdrijvende werking uit. Terecht heeft de regering/het Rijk voor dit jaar gekozen voor een veel betere coördinatie en zo is er één vergadercomplex uitgerold.

De Staten-Generaal, het parlement, hebben er bewust voor gekozen de conferenties die we in Nederland organiseren, op eigen terrein te doen plaatsvinden, hier op ons vertrouwde Binnenhof. Het complex van de Grafelijke Zalen, met de Ridderzaal als pronkstuk, is de beoogde locatie. In dit gebouw uit de dertiende eeuw zullen parlementariërs uit alle 28 lidstaten van de Europese Unie zich de ogen uit kijken.

We zullen de gasten er zeker aan herinneren dat in de Ridderzaal in mei 1948 het Congres van Den Haag plaatsvond. Het Congres van Den Haag wordt wel beschouwd als startpunt van de Europese samenwerking en integratie dat eerst geleid heeft tot de oprichting van de Raad van Europa en later de Europese Gemeenschappen als voorlopers van de Europese Unie. Aan dat congres namen bijna 800 afgevaardigden afkomstig uit 26 Europese landen deel, alsook waarnemers uit Canada en de Verenigde Staten. Het congres bracht vertegenwoordigers bijeen uit een breed politiek spectrum, en voorzag hen van de mogelijkheid om ideeën te bespreken over de ontwikkeling van de Europese politieke samenwerking. Belangrijke politieke figuren die deelnamen, waren onder andere Konrad Adenauer, Winston Churchill, Harold Macmillan, Jean Monnet, en François Mitterrand die toen minister was in de regering van Robert Schumann.

Churchill hield hier een van zijn grote redes die aan de basis liggen van de Europese eenwording. Hij zei onder meer:

"Europe can only be united by the heart-felt wish and vehement expression of the great majority of all the peoples in all the parties in all the freedom-loving countries, no matter where they dwell or how they vote."

Ook gaf hij ons land toen al een compliment voor de stimulerende rol die het op het terrein van internationale samenwerking in Europa vervulde.

"It is indeed fitting that this first Congress of Europe should meet in Holland, which, with her neighbours of the Benelux group, is already leading the way by her example, and for whose hospitality and countenance we express our gratitude. (...) Indeed Benelux, that happy novel term, is at once a model and a pioneer for our immediate advance."

Wij organiseren de conferenties op historische grond, maar met gebruikmaking van alle moderne communicatietechnieken.

Afgelopen dinsdag hebben beide Kamervoorzitters de website van de parlementaire dimensie gelanceerd. Www.parleu2016.nl is alweer de derde site in anderhalf jaar die onze kleine ambtelijke communicatiestaf heeft weten te maken, en over twee weken volgt de app van de parlementaire dimensie, de vierde in anderhalf jaar.

Daarnaast innoveert het parlement door de discussie onder de deelnemers van de zes verschillende te organiseren conferenties te stimuleren. Dit gebeurt bijvoorbeeld door middel van een bezoek aan verschillende energieprojecten, een discussie en filmavond, of door middel van een grote gesimuleerde crisisoefening.

Voor de ambtelijke projectgroep die verantwoordelijk is voor de voorbereidingen van de parlementaire dimensie is het project al bijna een jaar bezig, voor de relatieve buitenstaander begint de dimensie volgende week, op donderdag 3 december met een inkomend bezoek van het Europese Parlement. We verwelkomen dan de Conference of Presidents (CoP) van het Europees Parlement, onder leiding van de voorzitter Martin Schultz. De CoP is het bestuursorgaan van het Europees parlement, waarin alle politieke groepsleiders (fractievoorzitters) van het EP zitting hebben. Zij hebben een gesprek met onze beide Kamervoorzitters en de fractievoorzitters uit de Tweede en de Eerste Kamer

En dat brengt mij op een belangrijk punt dat ik wil onderstrepen. Dit omvangrijke project zal gedurende de komende zeven maanden meer relatieve insiders kennen dan buitenstaanders. Een dergelijke klus legt een groot beslag op de gehele ambtelijke organisatie en daar moeten wij ons bewust van zijn. De parlementaire dimensie van het voorzitterschap is een groot project voor onze ambtelijke organisaties. Het raakt iedereen. Alle medewerkers van de Kamers zijn op de één of andere manier betrokken. Niet alleen de staven van de vaste

Kamercommissies, maar alle diensten, van communicatie tot beveiliging, en van bodediensten tot facilitaire dienst om er enkele te noemen. Ik roep iedereen op bereidheid te tonen als de medewerking wordt gevraagd of in de rede ligt. We zullen buiten de grenzen van onze normale kerntaken moeten treden om dit grote gemeenschappelijke project te realiseren.

Het voorzitterschap biedt Nederland de mogelijkheid zich opnieuw internationaal te laten zien als bruisend, modern, innovatief land.

Voor ambtenaren en fractiemedewerkers van beide Kamers betekent onze bijdrage aan de parlementaire dimensie dat wij de uitgelezen kans krijgen om op Europees niveau te laten zien wat wij kunnen, en hoe je als klein land voorop kunt lopen in vernieuwing in de opzet en vormgeving van Europese interparlementaire conferenties. Ik wil iedereen die daaraan bijdraagt, bedanken en wens iedereen van harte succes.

Graag draag ik het stokje over aan mijn collega van de Tweede Kamer, Renata Voss.